

Sørine Gotfredsens prædiken Mariæ bebudelsesdag

Taler

Sørine Gotfredsen
Sognepræst og
samfundsdebattør

Dato

17. marts 2024

Sted

Jesuskirken, Valby

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 1, vers 46-55

Salmer

Lyksaligt det folk, som har øre for klang
Himlens morgenrøde
Vi synger med Maria
Tak og ære være Gud
Maria hun var en jomfru ren
Alt, hvad som fuglevinger fik

Jeg ved godt, at det kan lyde usædvanligt, ja, måske ligefrem urovækkende for nogen, men jeg tror ikke desto mindre på, at vi skal overveje det alligevel. Nemlig, om nogle mennesker her på jorden er udstyret med en særlig opgave, når det handler om at bringe os i berøring med Ånd og tro. Om nogen mon råder over særlige evner og ikke mindst gennem ord, musik og poesi og andet af det, der opbygger vore sind på en måde, der dårligt kan forklares, formår at vække noget vigtigt til live.

Det er ikke umiddelbart i tidens ånd eller i harmoni med troen på det flade hierarki at have en sådan forestilling, men lad os at gå videre med tanken og indlede med det spørgsmål, der hurtigt giver sig selv. Er der noget særligt, der kendetegner dén, der synes at være pålagt den helt store opgave, og hvordan reagerer man, når man indser det? Med et følelsesliv i oprør eller med en mere behersket tilgang til at være et menneske med et stort ansvar?

I Lukasevangeliet møder vi på denne Mariæ bebudelsesdag det menneske, der i ekstraordinær grad sendes ud på en særlig mission. Her beskrives Marias reaktion, da hun indser konsekvensen af englens besked om, at hun skal føde Jesus, Guds egen søn. Man kalder det Marias lovsang, og den rummer ikke blot

hendes store forbløffelse over at være udvalgt til noget så ufatteligt, men også hendes relativt hurtige besindelse. Først og fremmest gemmer Maria ord og følelser i sit hjerte, mens det primære er, at Ånden fryder sig, og hun ser sig selv som Guds ringe tjenerinde.

Marias reaktion på at skulle udføre det skelsættende for menneskene er et eksempel til efterfølgelse, for påfaldende er det, at hun udtrykker så stor selvbeherskelse i et øjeblik, hvor alt ellers er så dramatisk, at mange andre nok i højere grad ville have givet sig det indre følelseskaos i vold. Men ikke Maria. Hun fokuserer på ydmygheden over for det, hun tiltales af, og ansvaret for det, hun skal gøre. Denne kvinde beslutter at komme på højde med sig selv, fordi noget så stort er på færde, at hun simpelthen er forpligtet på det.

Således anspores vi til en bestemt overvejelse. Den er tidløs, men fylder bestemt ikke mindre i dag end tidligere, og handler om, hvordan mennesket egentlig skal forholde sig til sit brusende følelsesliv, der hver dag hersker, ofte uden indlysende orden. Samtalen tager i disse år en interessant drejning. Mere og mere ophøjes det som noget fint at være den, der virkelig lader følelserne få frit løb og ligefrem sætter en ære i at græde, mens alle ser på det.

Senest er der især opstået begejstring for den følsomme mand, der opfordres til at demonstrere sin sårbarhed og evne til at fælde tårer over selv ret små ting og ikke lade sig styre af den mere klassiske idé om en mand, der holder på former og facade. Lad det straks være understreget, at alle mennesker naturligvis rummer sårthed og kan græde, mænd og kvinder, unge og gamle. Det giver sig selv. Gråd er det afmagtens og rørelsens sprog, som vi kan ty til, når vi overmandes af sorg, stor glæde eller bare et dybt bevægende øjeblik, men det går galt, når det ophøjes til et ideal ikke at kontrollere sig.

Hvad enten det er sportsmanden, der hulkende fejrer en sejr, en mand, der stortuder over at skulle skilles fra sine nye venner i et realityshow eller unge mænd fra den kreative elite, der gør det til en integreret del af deres offentlige virke at være meget sårbare. Svaghed er styrke, synes de at mene, tårer transformeres om til superkræfter, og den, der bliver træt af at høre og se på det og efterspørger lidt mere situationsfornemmelse, opfattes som en reaktionær fortaler for giftig maskulinitet. Verden er en lille smule skør.

Når det i særlig grad er fristende at være efter mændene, skyldes det, at en del af

dem formentligt for at tækkes tidsånden lige nu overspiller deres følsomhedsrolle, men opgaven at beherske sit indre gælder naturligvis alle. Den har i sidste ende at gøre med at erkende, at man rummer både godt og ondt og ikke blot bør satse på, at det spontane følelsesliv på smuk vis repræsenterer, hvem man er.

Historiker Henrik Jensen skriver sådan her i bogen *Efter Gud*, hvori han analyserer, hvordan det i nyere tid kom så vidt med dette følelsernes tyranni: ”At tage tilflugt i følelserne bliver for den enkelte simpelthen et mere tiltrækkende alternativ til de gamle ordenssystemer, en tilsyneladende relevant flugtvej, som ingen samfundsautoritet længere blokerer.”

Bemærk ordet ”tilsyneladende”, for følelsernes flugtvej er fyldt med miner. Der kan gå værdighed tabt, hvis man blot – næsten som et barn – giver efter for egen uregerlighed, og mens begrebet ”selvbeherskelse” tidligere blev set som en dyd, fordi man vidste, at visse almene laster skal holdes i skak, ses det nu snarere som en undertrykkelse af alt det smukke og autentiske i os. Denne gradvise forrykkelse i forholdet mellem selvbeherskelse og selvudlevering har været med til at bane vej for den sårbarheds-dille, der for tiden støjer så meget.

Derfor er der så meget at lære af Maria. Nok oplever hun naturligvis voldsomme følelser ved meddelelsen om, at hun skal føde Jesus, men hun vender det hele til lovprisning af Gud. Hun samler sig, idet hun indser, at hun nu står til ansvar for noget meget større end sig selv, og man kan frygte, at denne evne til at træde i den tjenende rolle kan svækkes gennem tilbøjeligheden til at opfatte sine følelsers udtryk som en fuldendt meddelelse i sig selv. Frem for som noget, der også i stilhed skal omdannes til selvindsigt og handling.

Og muligvis kan denne overfortolkning af enhver følelse forårsage tab af berøring med det mest væsentlige af alt. Forholdet til Gud. Dette var kernen i en vigtig strid mellem Martin Luther og hans teologiske kollega under Reformationen i 1500-tallet, Thomas Müntzer. Sidstnævnte troede på, at mennesket i sit inderste kan opnå indsigt i Guds retfærdighed og blive udvalgt – at man nærmest med følelsens kraft kan nærme sig Gud og dermed sin egen frelse. Også for Thomas Müntzer var følelseslivet som for os i dag omdrejningspunktet for sandhed, og dette brød Martin Luther sig ikke om. Han frygtede vores trang til at forskønne og promovere vort eget indre for dybest set at fejre os selv og betone i stedet lydigheden til at handle

uafhængigt af den øjeblikkelige sindets temperatur. Luther havde selv som ung munk i sin celle i klosteret i Erfurt følt sig særdeles indespærret i sit evigt urolige følelsesliv og vidste, at det er skæbnesvangert. Fordi det i ren selvoptagethed kan blokere vejen til tro.

Forstå mig ret. Naturligvis skal vi sætte ord på vores følelser og prøve at forstå hinanden, men vi skal samtidig indse, at der findes et punkt, hvor de mange fornemmelser ikke kan bringe os videre. Det er dér, hvor man i stedet som Maria skal stille sig til rådighed for Herren – ikke i samråd med følelserne, men i samråd med Ånden. Men er der ikke en sammenhæng mellem følelsernes og troens magt? Jo, det tror jeg, at der er, men jeg kan ikke gennemskue den, og det har menneskene aldrig kunnet. Det er det, der er problemet.

Jeg gribes af troen og bliver ofte her i kirken dybt bevæget, og sådan skal det være, men jeg ved også, at følelserne ikke alene må løbe af med mig. For så er det min egen selviagttagende kraft, der fører ordet på så dominerende vis, at Ånden ikke kan komme til, og Ånden er den rolige kraft, der vil, at jeg skal handle for andres skyld frem for blot at bevæges for min egen. Bag de mange følelser – både de glade og rådvilde og virkelig sorgfulde – findes Åndens rum, fyldt med ro og trøst, hvor vi kan bringes til at tro på, at vi skal bevares og forstå, hvad Herren vil med én.

I Marilyn Robinsons roman *Gilead* møder vi præsten John Ames, der opsøges af sin gudsøn, som han med tiden er blevet så skuffet over, at han har opgivet ham. Nu står gudsønnen der imidlertid igen og vil gerne tages imod, og John Ames siger til sig selv: ”Når man møder et andet menneske (...) så er det, som om man får stillet et spørgsmål. Og så må man tænke: Hvad er det Herren vil have mig til lige nu...? (...) Hvis man så at sige tænker: Det er Herrens sendebud, og en velgerning er bestemt for mig.”

Det er i store træk Marias ord, John Ames gentager, for ligesom hun indser han, at der findes dette Åndens rum bag følelserne, hvor vi opsøges af Herrens sendebud. Nogen vil måske indvende, at en sådan tænkning kan føre til blind og farlig lydighed, men jeg minder om, at i troen på Kristus er der intet farligt at udføre. Kun barmhjertige gerninger, uanset om man føler for det eller ej. John Ames indser præcis dette angående den gudsøn, der så ubelejligt har opsøgt ham, og han siger: ”Jeg tror, jeg begynder at forstå, hvor nåden ligger gemt for mig i alt det her.”

Nåden ligger gemt i at være den, som Gud vil noget med, og jeg står fast på min indledende tanke om, at nogle mennesker på særlig vis er udset til at bringe os i berøring med Ånd og tro. Maria fødte jo Guds søn, Martin Luther opnåede virkelig i sin stærke overbevisning om, at vi retfærdiggøres gennem tro enestående indflydelse, og nogle mennesker kan i kraft af et utroligt talent synge og skrive musik og poesi, der fylder os med mægtige kræfter til at leve.

Men tanken rummer noget mere, for i ethvert menneske findes jo under, bag og over det uregerlige følelsesliv det Åndens rum, der med Jesu fødsel i verden og hans ord og handlinger helt frem til kors og død og opstandelse blev vakt definitivt til live. Derfor er alle naturligvis sendt ud på en større mission, og derfor synger vi i dag med Maria, der adlød Herren og lærte menneskene, hvad han vil med os. Kvinder såvel som mænd, for kristendommen opløste snart i åndelig forstand skellet mellem de to køn, og vor tids optagethed af ikke mindst mænds evne til at udtrykke følelser forekommer sært bedaget.

Alle mennesker er følsomme væsner, det har man naturligvis altid vidst, ligesom man har vidst, at det i sidste ende ikke blot er følelseslivet, der former os. Men i allerhøjeste grad også beherskelsen af det. For gennem den kan Ånden i os få ro og plads til som i Maria at tjene Herren. Ikke gennem følelser og ikke gennem visdom eller stolthed over det, man selv er, som Paulus skriver om til korintherne. Men i kraft af Ånd og tro.

Nåden er at være den, som Gud vil noget med, fordi man er så betydningsfuld, at man om og om igen får barmhjertighedens opgave betroet. På den måde er vi alle de små og store udvalgte, og Jesus blev født i verden, fordi Faderen ikke kan holde op med at ønske at se os fuldføre den Åndens mission, vi er sendt ud på.

Hver gang vi står overfor et andet menneske, kan vi gennem selvbeherskelsen for en stund skubbe samtlige forvirrede og selvkredsede følelser på afstand og forsøge bare at adlyde buddet om at elske. Hver gang kan vi som Maria fryde os over vores frelser, der har set til alle sine ringe tjenere, og så kan vi tro på, at det kærlige blik, han ser på os med, ikke i evighed vil blive vendt bort. Og hver gang følelsen vakler, og man tvivler for meget, må man forsøge at beherske den og blot tro i stedet. For Maria blev udvalgt, og hun adlød, og Jesus er født i verden. Amen.

Kilde

jesuskirken.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Anden tekstrække, Mariæ bebudelsesdag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sorine-gotfredsens-praediken-mariae-bebudelsesdag2024>